

SLOVENSKI PRIMOREC

UREDNIŠTVO in UPRAVA v Gorici v ulici
Riva Piazzutta 18 - Cena oglasom po dogovoru.
Odprto vsak delavnik od 10. - 12. ure

KATOLIŠKI TEDNIK

IZIDE VSAKO SREDO
Poštni št. račun št. 9-17768 - Poština plačana
v gotovini - Spediz in abbonamento postale Il Gruppo

Leto IV. Štev 51.

GORICA DNE 22. DECEMBRA 1948.

Cena L. 15

Odrešenik in „odrešeniki“

„Ne o hiš mogočih jasnem seoi,
ki maemoat jih krije keoo, —
pod nizko steeho, o skrajni eoi
vojen Rešnik je vseh odov.“

Tako je napisal S. Gregorčič v
svoji pesmi »Kmečki hiši«.

Že dva tisoč let je minulo, odkar
se je rodil Zveličar sveta, a ne le
judje, ampak tudi številni kristjani
še vedno tako govorijo in delajo,
kakor da bi pričakovali kakega
dr drugega odrešenika.

Ne le to! Milijoni krščanskih
ljudi so se dali tako hudo presle-
piti, da so Njega, v katerem edi-
nem je naše rešenje, proglasili za
največjega sovražnika odrešenja
narodov. Njemu in Njegovi Cerkvi
pripisujejo socialne krivice. Njega
dolžijo, da ovira osvobodjenje raz-
dedovanih množic. Njemu očitajo
usužnjevanje človeškega rodu.

In vprav mi doživljamo najbolj
blazno dobo v zgodovini, ko na
vseh koncih in krajih vstajajo »od-
rešeniki«, ki so si postavili za
glavno nalogo, da spravijo s sveta
tudi zadnjo sled Odrešenika in
Njegovega dela, češ, potem pa bo
dobro.

Ta greh današnjega človeštva
ne bi bil tako strašno velik, ako ne
bi imelo pred svojimi očmi jasno
razgrnjene zgodovine dvatisočlet-
nega dela Zveličarja sveta in ako
ne bi imelo še bolj živo pred očmi
del raznih rešenikov sveta vse do
naših dni, ko se največji »odreše-
niki« pripravljajo, da svoje »reše-
niško« delo kronajo s popolnim
pokončanjem vsega dobrega.

Kjer je Odrešenik in kjer vlada-
jo njegove postavbe, tam je resnica,
tam pravica, tam ljubezen, tam
blagostanje, tam mir.

Kjer pa gospodarijo »odrešeni-
ki«, tam se šopirijo razbrzdane
strasti, tam je laž, tam nasilje, tam
sovražstvo, tam beda, tam obup —
in tam začenjajo ljudje po straš-

nem razočaranju nad vsemi »odre-
šeniki« in njihovimi odrešilnimi
poskusi zopet klicati bolj kot kdaj
koli po **Odrešeniku**: »Vi oblaki ga
rosite!«

Narodi so se preobjedli Kristu-
sovih dobrot in satan jih je premo-
til, da so hoteli kot nespanetne
živali uživati le materialne dobri-
ne in najti le v njih vso svojo sre-
čo. Pa vprav polhep po teh dobri-
nah jim je srce in glavo tako iz-
pridil, da niti z materialnimi dobri-
nami ne znajo prav ravnati in da
pri polnih skledah Stvarnikovih
dobrot stradajo ter da te dobrine
kot zakleti zlorabljajo, zametujejo
in od lakote umirajo. Le spomnite
se na nerazumljivo bojkotiranje
vsega dela za gospodarsko obnovo
s pomočjo političnih stavk itd. Da
se nasitijo, uničujejo kruh in pro-
izvajalna sredstva!!

**Skrajna požrešnost nas vodi
v skrajno bedo**

Toda Bog zna delati iz hudega
dobro. In tako zaupamo, da bo
skrajno ponižano, razočarano, v
bedi in sužnosti razsvetljeno člo-
veštvo spet spoznalo svojega pra-
vega, edinega Odrešenika in se z
njegovo pomočjo zopet dvignilo v
novo življenje, ki ne bo zgrajeno
na pesku in blodnjah, ampak na
temeljnih večnih resnic, katere je
prižgal »v skrajni revi rojeni Reše-
nik vseh narodov«.

Ob preišljevanju božičnih
skrivnosti ne jokajmo nad material-
nimi razvalinami sedanjega sveta,
ampak nad moralnimi zablodami,
ki so te razvaline povzročile. Ma-
temalne razvaline naj nas le ostr-
čujejo k zaupanju, da se bliža re-
šenje, ker so znamenje, da kralje-
stvo materializma razpada in da
se spet bliža duhovno kraljestvo
neumrljivega Odrešenika sveta. Z
njim pa bomo zopet prejeli tudi
vse ostalo, kar nam je potrebno za
srečno življenje.

ISTOČASNO ...

Ob istem času, ko se je v Gorici vršil
sklep sv. misijona, se je vršil v Lju-
bljani II. kongres AFŽ Slovenije. Skoro
ob isti uri, ko je vsa slovenska družina
v Gorici, na častnem mestu ženske, za-
sedla zadnji kotček obširne cerkve sv.
Ignacija v Gorici, da bi izpričala z ves-
ličastno manifestacijo svojo ljubezen
in zvestobo božjemu Zveličarju, so bile
zbrane na kongresu v Ljubljani zastop-
nice antifasiistične fronte žena Sloveni-
je, da izpovedo svojo suženjsko pokor-
nost komunistični partiji. In medtem
ko je po cerkvi sv. Ignacija donela
izpoved vere v Boga, zvestobe do Cer-
kve, odpuščanja in ljubezni do vseh, je
ženska govornica v kongresni dvorani
v Ljubljani pozivala k neusmiljenemu
sovražstvu in k borbi do uničenja vseh,
ki niso komunisti. Medtem ko je go-
riški knežnadškof klical božji blago-
slov nad svoje slovenske vernike: »Blag-
or vam, ki ste božjo besedo poslušali
in jo hranite v svojih srcih! Vsemogoči
ni Bog naj vas blagoslovi!...«, je go-
vornica v Ljubljani pozivala slovenske
žene in matere: »Naša naloga je, da
iztrebimo ostanke reakcije v mestu in
na vasi, zlasti vse trgovce in imovitej-
še kmetje (kulake); naša naloga je, da
stopmo v boj zoper protiljudsko du-
hovščino, ki je naš največji sovražnik.
Me matere in žene ne smemo dopustiti,
da bi duhovniki učili naše otroke! Me
moramo biti budne (t. j. spijonirati) in
odkrivati (t. j. izdajati) ljudski oblasti
(t. j. partiji) vse te sovražnike, ki iz-
koriščajo religioznost našega ljudstva
v borbi proti socializaciji (t. j. podržav-

ljenju) naše države...« Slovenska
množica v Gorici je z navdušeno pre-
pevala veličastni slavospev: »Hvala
večnemu Bogu...«, antifasiistke v Lju-
bljani so pa morda v isti sekundi plo-
skale njej, ki je proslavljala črno sovra-
štvo, maščevanje, uničenje — satana...
V Gorici je govorilo svobodno, v
Ljubljani zmoti in nasilju usužnjeno
sreč.

Goriške žene! Vztrajajte v dobrem!

Sv. Cerkev in ameriški črnci

V Združenih državah Severne Ame-
rike prebiva kakih 13 milijonov črncev,
ki so večinoma potomci afrikanških
črncev, ki so bili kot sužnji prodani v
Ameriko zlasti med leti 1619 in 1865.
V času, ko je bilo odpravljeno suženj-
stvo, je bilo okrog 4 milijone črncev;
v zadnjih 85 letih so se potrojili. Leta
1863 je bilo med njimi okoli sto tisoč
katoličanov, od takrat je zraslo njih
število na tri sto petdeset tisoč.

Iz navedenih števil se razvidi, da
katoliška Cerkev ni dosegla velikih mi-
sijonskih uspehov med njimi. Vzroki
so razni. Glavni vzrok je v tem, ker
živijo črnci večinoma v južnih državah
z nekatoliškimi prebivalci, ki so bi-
li in so še vedno polni sovražstva do
katoličanov. Še celo v tistih državah, ki
katoličanom niso bile nasprotnice, je bilo
delo katoliške Cerkve ovirano od ukor-
enjenih navad in raznih postav, ki
so nameravale obdržati črnce v stanju
politične in socialne podrejenosti. Des-
et prvotnih ameriških kolonij so usta-
novili protestanti, a celo Maryland, ki
so ga ustanovili katoličani, je prišel
kmalu pod kontrolo sosednjih prote-

stantov, ki so prisilili katoličane, da so
morali uporabljati razne postave proti
črnem.

Drugi razlog, zakaj ni mogla kato-
liška Cerkev napredovati med črnci, je
treba iskati v tem, da so se črnci opri-
jemali raje vere svojih protestantov-
skih gospodarjev kot pa katoličanov.
Sovražstvo protestantov do katoličanov
je marsikje prešlo tudi na črnce, ki so
še dandanes polni nezaupanja do kato-
liške Cerkve. — Poleg tega ne smemo
zabiti, da prebivajo črnci večinoma po
obširnih poljedelskih južnih državah,
medtem ko razvija sv. Cerkev svoje
delo pretežno po mestih in da so zato
njeni stiki s črnci zelo omejeni. Kljub
vsem tem težavam je poskušala kato-
liška Cerkev olajšati žalostne razmere
zatiranih črncev tudi takrat, ko so bili
še sužnji, akoprav ni imela za to delo
nobenega drugega sredstva, kot edino
svojo besedo. Odkar je bilo suženjstvo
uradno odpravljeno, se je delo za po-

kristjanjenje črncev zelo olajšalo. Ze
drugi plenarni cerkveni zbor v Baltimo-
ri (1866) je naslovil na vse škofo Evro-
pe poziv, naj pošljejo mladih misijo-
narjev, ki naj bi poučevali črnce v Kris-
tusovi veri. Tretji baltimorski cerkve-
ni zbor (1884) pa poziva vse ameriške
škofo, naj skrbijo, da postavijo, kjer
koli je mogoče, cerkve, šole, sirotišnice,
hospice za črnce, in naj določijo nekaj
svojih duhovnikov, ki se bodo popol-
noma posvetili črnem. Zadnjih dvajset
let je misijonsko delo med črnci zelo
napredovalo. Dandanes deluje med čr-
ci kakih pet sto duhovnikov in kakih
dva tisoč redovnic, ki oskrbujejo okrog
350 tisoč katoliških črncev, 350 cerkva
in 275 šol in veliko raznih drugih za-
vodov. Dandanes gre skrb ameriških
škofov za tem, da vzgojijo kolikor mo-
goče veliko število domačih duhov-
nikov črncev, ki bodo imeli med svojimi
ljudmi veliko več vpliva in uspehav
kot kaki tuji, še tako vneti duhovniki.

**Obilo božičnega blagoslova in micu
želita vsem predstojnikom, sotrudnikom,
dobrotnikom, naročnikom in prijateljem**

Uredništvo in uprava

KITAJSKA

Pred nekaj dnevi so prišli trije mi-
sijonarji iz Pekinga v Italijo zaradi
slabega zdravja. Iz Šanghaja so odleteli
28. nov., v Rimu pa so pristali 30. nov.

Še predno so misijonarji odšli, so
imeli priliko poslušati propagandne na-
govore rdečih radjskih oddajnih pos-
taj, v katerih so komunisti napovedo-
vali skorajšnje svidenje v Pekingu. V
istih govorih so obljubljali tudi polno
versko svobodo vsem in svobodo trgo-
vine in šolstva. Le en katoliški zavod
da bodo zatrli, in to da je katoliška
univerza v Pekingu, češ da je protiko-
munistično ognjišče. (Seveda se kitajski
katoličani dobro zavedajo, da bodo ko-
munisti začeli pri univerzi, potem pa
nadaljevali, dokler ne bo uničeno vse,
kar je nekomunističnega).

Poročila omenjenih misijonarjev se
ujemajo z drugimi poročili, ki pravijo,
da so kitajski komunisti zadnje čase
res popustili v svoji taktiki in da so
bolj strpnji. Radi bi dosegli, da bi jih
ljudstvo sprejemalo z večjim zaupa-

njem in da bi tudi zunanje velesile
priznale njihovo oblast. Seveda pa nih-
če ne verjame v kako njihovo trajno
poboljšanje. Misijonarji v Pekingu so
spravili iz mesta gojence semenišč, bol-
ne misijonarje in misijonarko ter drugo
osebe, ki ga lahko pogrešajo. Vse take
osebe so poslali daleč na jug, kamor
upajo, da se komunizem ne bo mogel
razširiti. Večina misijonskega osebja
je v Pekingu in drugih mestih ostala
na svojem mestu, da nadaljuje z začes-
tim delom.

V Nankingu in drugih velikih kitaj-
skih mestih je velika zmešnjava. Sto-
tisoče in stotisoče družin beži s severa
proti jugu z vsemi mogočimi sredstvi,
tako približno kakor so bežali Francozi
leta 1941. ob nemškem vdoru. Hrana
primanjkuje, cene so za vse reči never-
jetno poskočile. Najbolj pa so se oni
trije misijonarji začudili doma v
Rimu, ko so videli po rimskih ulicah
in tudi na rimskih cerkvah lepake, ki
so kazali kitajskega kmeta, kako drži
v eni roki lopato, v drugi pa vihti rde-
čo zastavo, češ da se 500 milijonov Ki-
tajcev pod to zastavo navdušeno bori
za svobodo.

OKNO V SVET

Obračun o trimesečnem delu ZN

Združeni narodi so končali svoje tri-
mesečno pariško zasedanje. Kdor je pri-
čakoval, da bo to zasedanje prineslo
svetu lepšo bodočnost, mora biti hudo
razočaran. Kljub mnogim resnim priza-
devanjem je svet še bolj vznemirjen,
še bolj razklan. Ne moremo sicer trdi-
ti, da je bilo vse to dolgotrajno delo
zaman, toda pri dobri volji bi bil lah-
ko uspeh res veličasten. Največji uspeh
pariškega zasedanja ZN sta izjava o
človečanskih pravicah ter konvencija
o rododomu. Najvažnejši vprašanj, to
je vprašanje atomske bombe ter vpra-
šanje razorožitve, sta bili rešeni tako,
kot je v sedanjem stanju edino mogo-
če: narodi bodo še naprej tekmovali v
atomski bombi in v splošni oborožitvi.
Sovjetski predlog je bil nesprejemljiv,
ker bi Sovjeti radi dosegli omejitve
pri drugih, ne pa pri sebi. Nove drža-
ve, ki že dolgo čakajo na sprejem v
Združene narode, morajo zaradi razpr-
tij med velesilami, oziroma, bolje pove-
dano, zaradi veta v Varnostnem svetu
še čakati pri vratih. Tudi z vetom je

ostalo vse pri starem. Lahko bi ga bili
sicer odpravili, toda potem bi Sovjet-
ska zveza s svojimi podložniškimi dr-
žavami skoro gotovo zapustila Zdrže-
ne narode. V palestinskem in deloma
tudi balkanskem vprašanju je prišlo do
malenkostnega kompromisa. Sicer pa
bo o teh zadevah razpravljaj Varnostni
svet, ki že zaseda. Berlinsko vprašanje
in nemško vprašanje sploh je ostalo na
mrtvi točki. Odložena je tudi odločitev
o usodi bivših italijanskih kolonij.

Tito in Zahod

Svetovna javnost se zadnje čase zelo
zanima, če je res kaj resnice v govoric-
ah o zblizevanju med Titovo Jugosla-
vijo in zahodnimi državami, ki jih
Titov komunistični tisk še vedno napa-
da kot »kapitalistične in imperialis-
tične države«. Gotovo je, da je na
teh govoricah nekaj resnice, čeprav je
precej pomešana s pretiravanjem. Po
sporu med Titom in kominformom so
začele države sovjetskega bloka Tita
gospodarsko bojkotirati. Petlerka je v
nevarnosti, ljudje so lačni, na pol goli
in bosi, pri vsem pa morajo delati do

Božični spomini

*Že četrtič na božični se večer
moj dom tam za gorami skriva,
a srcé nesrečno moje venomer
njega lepoto mi odkriva.*

*Le domov, domov ta dan srcé želi
med svoje sestre, brate,
po družinskem miru hrepeni,
želeč si stare dobe zlate.*

*Sveti ta večer, to sveto noč
doma vršili smo kajenje
in molili rožni venec gredoč
ter peli angelsko češčenje.*

*Oh, kako lepo donelo v sveto noč
nam rajskomilo je zvonjenje,
oh, kako glasila se je celo noč
božična pesem v počesčenje!*

*O presladki, rajski ta božični čas,
ko modrim zvezda je svetila,
Kdaj pa bode prisijala sem do nas
in nam povratek oznanila?*

*O božični praznik, sveti božji dan,
kdaj boš zadnji nam v tujini?
Pridi skoraj, srečno zaželeni dan,
in pelji nas domov k družini!*

Begunec iz Spod. Idrije

onemoglosti. Zato ni čuda, če so se
začeli sedanjí jugoslovanski voditelji
ozirati na Zahod, ki bi jim gospodar-
sko lahko pomagal. Zahod je priprav-
ljen to storiti, pa ne brez gospodarskih
in političnih protiuslug ter pogojev.
Kakšni so ti pogoji, je težko izvedeti.
O njih lahko le uganemo. Zahodne ve-
lesile bodo verjetno zahtevale demo-
kratizacijo v jugoslovanski notranji po-
litiki, kar pa bo Tito moral nujno od-
kloniti, ker bi bilo v nasprotjem pri-
meru konec njegove oblasti. Vajnejši
bodo zunanje politični pogoji. Zaenkrat
govorijo o tem, da naj bi se Jugoslavi-
ja obvezala, da bi ostala nevtralna v
primeru kakega spopada med zahodni-
mi državami in Sovjetsko zvezo, na-
dalje naj preneha s podpiranjem Ma-
rkosovih partizanov in Grčiji ter od-
makne večje vojaške kontingente z za-
hodne meje. Pod temi pogoji bi zahod-
ne države Jugoslavijo gospodarsko pod-
prle. Ta podpora se je v raznih oblikah
že pričela. Združene države so prekli-
cale izvozno prepoved nad vsemi pre-
meti, ki ne služijo vojni proizvodnji.
Te predmete lahko Jugoslavija že ku-
puje v USA. Jugoslovanski emigrantski
krogi s kraljem Petrom na čelu so pri-
čeli svariti zahodne države, naj Titu
ne zaupajo preveč, ker je bil komunist
in bo komunist tudi ostal. Mi o vsem
tem poročamo že po svoji časnikarski
dolžnosti. Bodočnost bo sama najbolj
pokazala, koliko je resnice na vsej za-
devi in kakšne bodo njene posledice.

Kompromis na Kitajskem?

Na Kitajskem so komunistične čete že
vdrlé v nekdanjo cesarsko prestolnico
Peking. Velesile se sprašujejo, kaj jim
je storiti. Nekateri sodijo, da bi bilo
najbolje, če bi nacionalisti in komunisti
sklenili sporazum in ustanovili koalicijs-
ko vlado. Kdor pozna komunizem, ve,
da bi bil tak sporazum le sporazum
med volkom in jagnjetom. Verjetno
bodo velesile čakale, da bodo Kitajci
sami dobojevali državljansko vojno.
Tudi to je zelo nevarno, ker bi se s
komunistično zmago sovjetski vpliv na
svetu zelo ojačil in bi se zamajalo vse
ravnotežje na Daljnem Vzhodu. Posle-
dice komunistične nevarnosti na Kitaj-
skem se že čutijo v Indiji. Tamkajšnja
nova dominiona Indija in Pakistan, ki
sta se doslej vedno lasala, sta namreč
sklenila nov sporazum in bosta v bodo-
če prijateljski sodelovala.

Sporazumi med italijan- sko in sovjetsko vlado

Italijanska in sovjetska vlada sta skle-
nili več sporazumov, in sicer sporazum
o reparacijah, trgovinski sporazum in

sporazum o izročitvi italijanskih vojnih ladij. Po trgovinskem sporazumu bosta obe državi izmenjali vsako leto razno blago v vrednosti 48 milijonov dolarjev. Italija se je nadalje obvezala, da bo v določenem roku izročila Sovjetski zvezi 33 vojnih ladij, ki jih mora izročiti po mirovni pogodbi. Dolej se je Italija vedno borila za revizijo mirovne pogodbe. Hotela je doseči zmanjšanje vojne odškodnine in da ji ne bi bilo treba izročiti vojnih ladij. Z novimi sporazumi pa je italijanska vlada mirovno pogodbo dejansko priznala, ker bo izročila vse vojne ladje in ker bo plačala vso vojno odškodnino v vrednosti 100 milijonov dolarjev. Sovjetska zveza ji je dala precejšnjo koncesijo, ker je pristala na to, da vzame v račun za vojno odškodnino italijansko imovino v Romuniji, Bolgariji in Madžarski, ki znaša okoli 70 milijonov dolarjev, ostanek pa bo Italija poravnala iz svoje tekoče proizvodnje.

Nedotakljivih ni več

V Indiji je bil poseben razred (kasta) oseb, ki so jim dali ime: *nedotakljivi*. To so bili potomci prvotnih indijskih naseljencev, ki so jih sedanji prišleci že par tisočletij pred Kristusom zaslužnili ter jim prepovedali vsako občevanje z višjimi kastami. Takih *nedotakljivih* ali *paria* je bilo sedaj

do 50 milijonov in so živeli pomešani z drugimi prebivalci po vsej Indiji. Pariaji niso smeli v tramvaj ali v vlak, če je bil tam že Indijec višje kaste; niso smeli v trgovino, kjer so kupovali drugi Indijci; niso smeli hoditi v šole, zajemati vode skupaj z drugimi, hoditi v molitnice itd. Član višje kaste se je čutil nečistega že samo, če je padla nanj senca ubogega parijca.

Katoliški misijonarji so se ves čas borili zoper to krivično razlikovanje prebivalstva, toda imeli so premalo vpliva, da bi mogli doseči kako vidno izboljšanje. Tedaj je pred 25 leti začel indijski voditelj Gandi veliko gibanje za odpravo *nedotakljivosti*, češ, da je to največja sramota za Indijo. Nedotakljivost je Gandi prekrstil in jih nazval *»hariane«*, to je *»otroke božje«*. Gibanje, ki ga je Gandi pred 25 leti začel, je sedaj po njegovi tragični smrti rodilo svoj sad, ko je idijska ustavodajna zbornica sprejela zakon, s katerim se odpravlja *nedotakljivost*. Od sedaj naprej so vsi prebivalci Indije enaki in vsi imajo enake državljanske in civilne pravice.

Postava je brez dvoma hvalevredna, toda zdi se nam, da bo do njene praktične izvršitve v Indiji preteklo še precej časa, kajti v duši pristnih hindujcev so preveč zakoreninjeni stari predsodki zoper parijce.

Koristna in potrebna pobuda

Po tržaskih ulicah vidimo lepake, ki pozivajo starše, naj pazijo, kaj vse čestajo njihovi otroci. Ta pobuda je zelo hvalevredna in potrebna. Kaj podobnega bi bilo potrebno tudi za odrasle. Menda ni nikjer na svetu toliko listov in lističev, ki bi pisali tako preračunano na najnižje spolne nagone, kakor vpravi v Italiji. Kaj takega ne vidimo ne v zahodnih evropskih ali ameriških državah, niti v vzhodnoevropskih državah, kjer vlada po komunisti. Pisce teh vrstic sam pozna dekle, ki si ne privoščiti niti kruha, samo da si lahko kupi vsak teden osem do deset umazanih listov z zelo nedostojnimi ilustracijami in opolzkimi zgodbami. Takšni listi so pisani tako, da izvajajo denar zlasti od mladine, ki hlasta po opolzkih ljubezenskih zgodbah in dektivskih dogodivščinah. Čudno je, da oblasti dopuščajo tako umazanijo, ki kvari dušo in srce mladine in celo nežnih otrok. Na ta način se vzgajajo le moralni pokvarjenci in ljudje, ki so tudi sicer kvarni za pošteno človeško družbo.

Cankarjev večer v Trstu

Med najlepše in največje kulturne prireditve v Trstu spada v zadnjem času Cankarjev večer, ki ga je priredil prosvetni odsek Krščanske socialne zveze v Trstu. Pretekli terek so demokrati Slovenci napolnili dvoranc Marijinega doma. Pred zastorom je bil postavljen kip Ivana Cankarja, ki ga je že pred leti z veliko mojstrsko silo iz belega marmorja izklesal akad. kipar France Gorše. V dvorani je zavladala popolna tišina, ko je prvi recitator prišel s Cankarjevo pesmijo. Sledil je govor, nato pa še recitacije najlepših odlomkov iz Cankarjevih del. Prireditelji so stopnjevali večer z vedno lepšimi in napetjšimi umetniškimi deli.

Ze dolgo ni bilo slovenske kulturne prireditve, ki bi bila na taki višini, kot je bil Cankarjev večer. Stari Tržačani, ki so desetletja ohranjali slovensko besedo v tem mestu, so napolnili dvorano in galerijo. Prisluhnili so tej prelepi Cankarjevi besedi, slovenski besedi, ki so se je oklepali vse svoje življenje s tako ljubeznijo. V dvorani je vladala taka tišina, kot bi bila dvorana prazna. Po končani točki pa se je sprožil veliko odobravanje.

Dve veliki spoznanji sta se rodili na tem večeru:

Najprej je vsakdo od udeležencev spoznal iz Cankarjeve nepotvorene besede, ki so jo tako lepo recitali, da je smešno in zlobno proglašati tega našega borca za svobodo, resnico in ljubezen — za komunističnega ideologa današnjega komunističnega reda v Sloveniji. Tako žaliti spomin človeka, istočasno pa ga častiti samo zato, ker ga izrabljajo za politično propagando, more delati samo komunist, ki se ne ustavi pred nobenim, niti ne pred najbolj nemoralnim sredstvom.

Drugo spoznanje pa je: le demokrati Slovenci, ki resnično ljubijo svoj narod in svoj jezik in ki so napolnili dvorano ob Cankarjevem večeru, so resnično počastili spomin velikega umetnika. Zato je bila prireditev na taki kulturni višini.

To je bil 1. »Slovenski večer« prosvetnega odseka Krščanske socialne zveze. V bodoče bodo ti »Slovenski večeri« vsakih štirinajst dni. Prihodnji bo v torek 28. decembra ob 19,15 v dvorani Marijinega doma, ulica Risorta 3. Na sporedu je Slovenski božič. V slikah bodo prikazali stare božične običaje in navade v vseh predelih Slovenije. Vmes pa bodo stare božične narodne pesmi in božične zgodbe v književnosti.

Na ta 2. »Slovenski večer« opozarjamo že danes. Ali bi ne mogel priti med nas tudi kak Goričan? Zelo vesel bi ga bili.

Blagoslovljene božične praznike!

Slovenska krščanska socialna zveza v Trstu želi vsem svojim članom in prijateljem na Tržaškem in tudi svojim prijateljem na Goriškem srečne in blagoslovljene božične praznike. Ko bomo v prijetni toploti v skrivnostnih dneh počastili božje Detee, ki je prišlo na svet odrešit vse ljudi, tudi tiste, ki so brezbržni do njega, ki ga ne ljubijo, ali ga morda celo sovražijo, se malo potopimo vase in spoznajmo, kako krvavo potreben nam je verski, нравni in krščansko-kulturni prepoved. Za to delo skrbi Slovenska krščanska socialna zveza, ki je organizirana oblika slovenskega katoliškega gibanja na Tržaškem. Dolžnost vsakega zavednega katoliškega Slovenca je, da pristopi k temu gibanju, mu pomaga in ga podpre. To bo njegov najlepši božični dar novorojenemu Detetu, ki nam je prineslo luč, mir in resnico. V tem duhu želi Slovenska krščanska socialna zveza blagoslovljene in srečne božične praznike vsem Slovincem, ki so dobre volje.

KULTURA

Ob 30 letnici Cankarjeve smrti

Danes ni več nobenega dvoma o tem, da je Ivan Cankar naš največji mojster besede. Kakor se je Prešeren v svojem času mogočno dvignil nad sodobnike, tako se je kasneje povzpela Ivan Cankar. Tako velik in svetel je ta naš umetnik, tako pošten in iskren, da se že trideset let bore za njegovo prijateljstvo ljudje, stranke, skupine in skupinice. Vsi bi ga radi zase, nešteti bi ga hoteli za svojega ideologa in glasnika. V teh tridesetih letih, kar spi v preprostem grobu na pokopališču pri Sv. Križu, ga časte, poantirajo njegovo besedo, različno kričeče razlagajo njegovo misel... O Bog, kaj vse si doživel, ti veliki naš umetnik, v svojem življenju in kaj vse že po svoji smrti!

Ivan Cankar spi mirno, pred nami pa je vse njegovo duhovno bogastvo. Kako bi danes, če bi še živel, kako bi danes pometel z vso lažjo in hinavščino, z vsem licemerstvom in narejenostjo, z vsem kričečim, a zlaganim rodoljubarstvom, z vsem klečplazanjem in sužnostjo, z vsem, kar je vse svoje življenje in v vsaki vrstici, ki jo je napisal, tako ostro obsojal. Odločno bi odrazil od sebe roke, ki segajo po njem in ga hinavsko božajo. Ne, ne, preveč ponosen in preveč iskren je Cankar, da bi mogel vso to komedijo trpeti.

Ivan Cankar je samo človek z iskrenim srcem in čisto dušo. Je umetnik, glasek in učitelj svojega naroda. Človek, ki je blodil po trdih, kamenitih poteh; bil je v zmotah, pa ko je zmoto spoznal, se je brez sramu dvignil iz nje in šel za resnico. Iskal je in prišel do poslednjega spoznanja.

Mohorjeve knjige

(Vsem gospodom slovenskim duhovnikom na Tržaškem)

Izšle so redne knjige Mohorjeve družbe za leto 1949. Vljudno prosimo, da bi jih gospodje slovenski duhovniki v svojih farah priporočili in pobrali na ročnike. Izšle so tri knjige, in sicer Koledar za l. 1949, ki je zelo pester, povest iz ruskega življenja z naslovom »Tigri« in poljudno pisana zgodovina slovenskega Franceta Erjavca z naslovom »Slovenci in katoliška cerkev«. Vse tri knjige stanejo 300.— lir. Gospodje poverjeniki naj sporoče število naročnikov v kuverti na naslov: Mohorjeva družba za Trst (Trgovina Fortunat pri cerkvi sv. Antona Novega). Ne odlašajte z naročili. Toplo priporočajte, prosimo!

Izšel je dijaški list!

Pred kratkim smo poročali o pisatelju dijaškem listu, ki izhaja v Trstu, ki ga ne pišejo več dijaki na roko, ampak ga tiskajo. Pretekli teden je izšla prva številka »Mlade setve«, ki je postala spet samo dijaški list. Dijaki sami so ustvarili literarni krožek, ki ga vodi njihov profesor slovenščine Jože Peterlin, in izdajajo svoj list. Prispevke so objavili samo dijaki, le prof. Belič jim je napisal članek o Ivanu Cankarju. V literarnih prispevkih je jezik lep in tudi literarna nadarjenost govori iz njih. Dijaški list z veseljem pozdravljamo in priporočamo. Dijaki ga dobe v šoli pri poverjenikih, ostali pa ga lahko naroče po pošti, če pišejo na naslov: Mlada setev, poštni predal št. 389, Trst.

Prihodnja številka izide na 4 straneh in prinese zelo ganljivo božično novelo.

DAROV!

(Zakasnelo) Prijatelji tiska iz župnije sv. Vincencija v Trstu 1000; Zagorci 100; iz Gorice 100; N. N. iz Gorice 100; Marinič Milka iz Milana 220; Jeričič Marija, Varese 200; begunce iz Sp. l. 100; Mimi in »nunca« namesto cvetja na grob rajnih »Solarjevi« iz Zalošč 600; N. N. 100; Marijina družba v Trstu Miklavžev dar 200 in preplačala 1.500 lir.

Bog povrni!

Za »SLOVENSKO SIROTIŠČE«:

VI. 500; neimenovana družina 1000; N. N. 50; Valas Franc, Ruffano 500.— lir.

Iskrena hvala preč. g. župniku in ljudstvu v Števerjanu za nabrane darove v blagu in prispevek 1836 L. Zagotavljam hvalnost in molitve.

Odgovorni urednik
Dr. BONAVENTURA MAHNIC
Katoliška tiskarna — Gorica

DOMACE NOVICE

Božične počitnice

so se začele predčasno. Morale bi se začeti v četrtek 23. t. m., toda ministrstvo je zadnji trenutek dalo ukaz, da se začnejo že v ponedeljek ter da bodo trajale do 7. jan. prihodnjega leta. Vsi šolarji so gotovo hvaležni ministrstvu za tako prijetno odredbo. Marsikaka mamica bi pa raje videla, da bi otroci šli v šolo še za kak dan, da bi tako imela doma več miru. Toda stvar naj se uredi tako, da bodo otroci in dijaki te dni doma kaj več študirali, saj so učenja zelo potrebni, kajti profesorji se pritožujejo, da je letošnji uspeh v šoli do sedaj bolj pičel kot druga leta. Upamo, da so to le neupravičene tožbe profesorjev, ki niso nikoli zadovoljni. Vsekakor pa bodo imeli dijaki čas, da še kako petico popravijo, ali si olajšajo delo za pozneje in se morda celo rešijo jesenskega ponavljalnega izpita.

Otroška božičnica v Gorici

Tudi letos so goriški otroci razveselili male in velike z lepo uspešo božičnico, ki so jo priredili v Gorici v prostorih kina »Vittoria« na Travniku v nedeljo 19. t. m. ob desetih dopoldne. Ves spored božičnice je bil lepo sestavljen in naštudiran. Ob začetku je bilo več božičnih deklamacij, ki so jih mali deklamatorji prav pristočno podali. Z deklamacijami so se vrstile narodne in umetne pesmi, ki jih je pel otroški zbor pod vodstvom neutrudnega g. Rennerja. Tudi letošnji otroški zborček, ki šteje precej novih pevcev, je navdušil poslušalce, ki so prav posebno nagradili s ploskanjem župančič »Mavovo« mehurčike.

Na koncu so otroci igrali lepo božič-

no igro »Ubogi Jezušček«. Igra je bila za goriško poslušalstvo nova, ker se že veliko let ni več igrala, menda od časa pred prvo vojno. Kaže nam dve mali ubogi sestrici, ki gresta na božični večer k bogati, a skopuški botri prositi pomoči, da bi lahko prižgali Jezuščku lučico na sveto noč. Po poti se jima prikaže Jezušček, kateremu dasta vsaka svoj dar, ena ruto, druga copate. Zato pa ju Jezušček nagradi ter jima pošlje po svojih angelih obilo božičnih darov. Obe sestrici, šolarki 3. in 4. raz. v Malem domu, sta svoji vlogi odlično igrali, posebno najmlajša nas je s svojo preprostostjo in neprisljenostjo večkrat prav navdušila. Tudi ostali otroci so dobro igrali. Le ob koncu so morda pokazali premalo začudenja ob tolikih dobrotah, ki so jih angeli prinesli.

Udeležba je bila obilna, posebno veliko je bilo otrok in dijakov, kar je prav, saj je bila božičnica predvsem njim namenjena. Prišlo pa je tudi dosti drugega občinstva. Opazili smo tudi šolske oblasti, ki se zdi, da rade posejajo naše šolske prireditve. Menda so njim na čast podali otroci tudi nekaj italijanskih točk. Hvaležni smo vzgojiteljem naših otrok za njihov trud, ki ga imajo z njimi, saj vemo, koliko truda stane taka prireditev. Upamo, da se jim je trud tudi materialno izplačal ter da so prejeli obilo darov. Tako bodo lahko mnogim revnim otrokom pomagali. Če pa se kdo prireditve ni udeležil in bi vseeno rad priskočil na pomoč revnim otrokom, naj pošlje svoj dar ravnateljstvu, ki ga bo gotovo z veseljem sprejelo, saj so potrebe revnih otrok tako velike.

Misijonar Ciril Čarga piše iz Kitajske

(Nadaljevanje)

Komunisti in misijonarji

Najbolj mi je bilo hudo, ker nisem mogel maševati. V začetku so zagotavljali, da dospemo v Nančan že v dveh dneh. Ko pa je ladja v dveh dneh dospela komaj do Čansuja, ker je bila reka plitva in je ladja večkrat zadevala ob skale, sem izstopil. Prtljago sem pustil na ladji, da mi jo peljejo po reki v Nančan, sam pa sem krenil v katoliško rezidenco, kjer sem ostal dva dni v veseli družbi dveh kitajskih soprobatov in treh učiteljev. Tu sem bil prisiljen, da sem govoril po kitajsko. Ob mojem prihodu je prihitelo vse polno ljudi, ker so domnevali, da sem eden izmed parmskih misijonarjev, ki naj bi prišli v ta del našega misijona, ker jim ga je škof odstopil zaradi pomanjkanja delovnih moči. Rezidenca v mestu je zelo velika. Vsaj še tri tako velike in krasne so v tem delu naše škofije. V Ičunu je celo prelepa stolnica. A za ves ta okraj, ki šteje več kot poldrug milijon ljudi, sta bila samo dva misijonarja. Ljudje so venomer prosili škofa, naj jim pošlje novih mi-

sijonarjev. Ker je škofu še drugje pomanjkalo misijonarjev in jim zato ni mogel ustreči, se je obrnil na sv. stolico za pomoč. A dolgo ni bilo zadovoljivega odgovora, ker je vsepovsod potreba po misijonarjih silno velika. Tedaj pa so mu prišli na pomoč komunisti z misijonarji, katere so spodili iz severnih pokrajin in ki bodo zdaj začeli tu s svojim delovanjem. Ali ni to žalostno? Po naših deželah toliko duhovnikov, tukaj pa tako malo. To mi je stalo pred očmi ves čas bivanja na tem skrajnem koščku naše škofije ter mi kot trn v srcu še bolj grenilo že itak težko ločitev od drugega misijona.

Na novem misijonu

Končno sem se le ločil. V nedeljo sem bil še v Nančanu. Drugi dan sem se z vlakom odpeljal proti Hankovu, v sredo popoldne pa sem dospel v Kašing. Semenišče je na kraju mesteca. Ob njem je kanal, ki se vije preko cele Kitajske gori do Pekinga. Onstran kanala obširna polja. Komaj stopiš skozi vrata na vrt, ki je okrog in okrog splotja, te zajame blagodejna samostan-

ska tišina ter hladna senca visokih in košatih dreves. Krasen drevored vodi do semenišča, ki se sveti sredi zelenja. Tudi hišo sem našel v največji tiho. Opravljali so ravno duhovne vaje. Predstojnik, nemški Avstrijec po očetu in Slovenec po materi, ni bil v duhovnih vajah. Veselo me je pozdravil, me pokrepčal, nato pa mi odkazal sobo v zgornjem nadstropju, odkoder imam krasen razgled na razsežno pokrajino v smeri proti Sanghaju. Predstojnik mi je pripovedoval, da je bil v noviciatu v Graecu, kjer je spoznal več naših misijonarjev. Najbolj pa me je razveselilo, ko mi je povedal, da je v semenišču še en Slovenec, namreč bogoslovac Jerman, ki je pravkar dospel iz Kuminga, kjer je končal prvi letnik. Lansko leto sva se videla v Rimu. Kdo bi si bil takrat mislil, da se bova srečala tukaj! — Predstojnik mi je končno povedal tudi, katere predmete bom poučeval: naravoslovne vede in tudi filozofijo! Kar sapa mi je zaprlo. Saj se že dolga leta nisem več bavil s filozofijo. V Evropi bi gotovo odklonil. A tukaj? Komu naj odstopim to breme, ko pa so vsi že preobloženi? Sprejel sem, zaupajoč v božjo pomoč.

Solske težave

Od takrat je minil že mesec dni in uvidel sem, da stvar še kar dobro gre.

Največja težava je zaradi jezika. Dobra polovica mojih učencev razume prav malo latinščine, jaz pa kitajščine še ne znam. Bolje je s prirodo pisom. Smejali se boste, če vam povem, kako sem jo uredil. Moji učenci imajo učenbenik v kitajskem jeziku, jaz imam isti tekst v angleščini, predavam pa v latinščini!!!

Zelo mešana družba

Tudi med sobraty je pravi Babilon. Dva nista iste narodnosti. Predstojnik je Avstrijec, eden sobratov je Flamec, drugi Nizozemec, drugi spet Madjar, eden Francoz in eden Kitajec. Še dni pričakujemo še enega. Ta pa je švicar! Kakor vidite, imamo tu pravo Organizacijo združenih narodov! K sreči znamo vsi francoski; tako se vsaj razumemo.

Tudi tu sem vedno vesel, le da mi misli pogosto uhajajo v notranje misli. A kar se tega tiče, smo vsi več ali manj na istem. Profesor moralne n. pr. je bil že dolga leta na misijonskem delu. Zdaj pa je tu že 20 let. A pripovedoval mi je, da je njegovo sree še vedno med kristjani, ki jih je moral zapustiti. Jaz sicer upam, da se bom prej rešil profsorske časti; a prihodnost je v božjih rokah. Položaj postaja vedno bolj negotov; po padcu Mukde na se napovedujejo slabi časi za Kitaj-

sko in tudi za misijone. Sam Čang Kaj Šek je izjavil, da bodo prihodnji meseci odločilnega pomena. Zdi se, da bo cela severna Kitajska s prestolnico vedno padla v komunistične roke. Inozemci, predvsem Amerikanci so že dobili poziv od svojih poslaništev, naj se umaknejo celo iz Sanghaja. Usoda južnih pokrajin pa je v veliki meri odvisna od ameriške pomoči, predvsem pa od božje roke, ki vodi in urejuje človeško delovanje. Molite za nesrečno Kitajsko, molite predvsem, da bi misijonsko delo dolgih stoletij ne bilo uničeno.

....

Ob koncu pravi g. misijonar Ciril, da bi bila zanj velika sreča, ako bi postal prvi primorski misijonar — mučenec, in v šali se priporoča, naj mu v goriški stolnici pripravimo kak kotiček. Vsem znancem obeta molitev in se prav toplo zanjo tudi priporoča. Mnogi naši ljudje se mladega misijonarja še prav živo spominjajo, ker je bil lani med nami in je tu in tam govoril o misijonih. Seveda takrat še ni kazalo, da bo imel tako bujno brado, kakor piše v tem pismu, da jo ima sedaj! Pa tudi tega se najbrž ni zavedal, kako velikim nevarnostim gre naproti. Molimo torej za kitajske misijone sploh in za g. Čarga še posebej.